

V Praze dne 18. 12. 2020

Vyjádření OPU k zajišťování nezletilých bez doprovodu a problematice určování věku uprchlíků bez dokladů

V posledních týdnech se OPU stala terčem politických a mediálních útoků, zejména ze strany SPD a jejich fanoušků, ale také výtek odborné i laické veřejnosti kvůli tomu, že jsme se postavili za 5 nezletilých uprchlíků z Afghánistánu, o nichž MF DNES opakovaně nepravdivě psala, že se jedná o dospělé ilegální migranty zneužívající náš systém. V Poslanecké sněmovně dokonce nepravdivě zaznělo, že jsme měli pro dva z nich vysoudit odškodné. Pravdou je, že po zrušujících rozsudcích, které potvrdily, že jejich zajištění bylo nezákonné, jsme dvěma z nich pomohli nárok uplatnit u Ministerstva vnitra, věc se zatím před soud ani nedostala a odškodnění vyplaceno nebylo.

Česká policie dlouhá léta protiprávně v detencích zajišťovala uprchlické rodiny s dětmi a také nezletilé děti bez rodičů. Za pouhý přestupek spočívající v porušení zákona o pobytu cizinců zůstaly děti nepřiměřeně dlouhou dobu za mřížemi. Takový postup je v rozporu s mezinárodním právem i judikaturou Evropského soudu pro lidská práva. Tyto rodiny a nezletilí cizinci se s naší pomocí obraceli na české soudy, a obvykle dosáhli svého propuštění. Ani zrušující rozsudky však nevedly k systémové změně a v dalších případech stále docházelo k nezákonnému zajišťování nezletilých uprchlíků a jejich umístění do zcela nevhodných podmínek zařízení pro dospělé. Výsledky kostních zkoušek věku byly bez přihlídnutí k dalším důkazům a okolnostem brány za rozhodné, v mnohých případech bylo zcela ignorováno, že biologický a kalendářní věk lze za použití metod kostního věku určit s odchylkou dva roky. Posudky navíc často prováděla pracoviště bez znalosti problematiky zkoušek věku a předchozí praxe. Pilotní projekt jiné metody zjišťování věku ministerstvo záhy zastavilo a přestalo nelékařské metody zcela využívat.

Nemohli jsme si nevšimnout, že v reakci na medializaci a politizaci této otázky se objevila praxe zcela opačná, kdy správní orgány dospělým uprchlíkům přisuzovaly postavení dětí. S takovou praxí kategoricky nesouhlasíme. Právo jasně rozlišuje postavení dospělého člověka od postavení dítěte a stejně jako je pro nás nepřipustná detence nezletilých bez doprovodu, je pro nás nepřipustné umísťování dospělých uprchlíků do zařízení pro děti. **Našimi žalobami jsme vždy chtěli dosáhnout spravedlnosti v konkrétních případech, přičemž jsme vždy apelovali na to, že je třeba vyjasnit, jaké metody je možno využít jsou-li dány pochybnosti o zletilosti.**

Cílem OPU je v této otázce bránit práva dětských uprchlíků, je pro nás důležité, aby v ČR nedocházelo k nezákonné detenci rodin s dětmi a nezletilých bez doprovodu. Jedná se o zranitelnou skupinu, která skutečně potřebuje pomoc a podporu. Věříme, že tento cíl sdílíme s OSPODy a dalšími institucemi, a že společným úsilím je možné dosáhnout toho, aby dětem byla garantována jejich práva a zároveň, aby nedocházelo ke zneužívání této ochrany dospělými osobami.

za tým OPU
JUDr. Martin Rozumek